

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันได้มีการน้อมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ มหาราช เข้ามาบูรณาการเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ได้กล่าวไว้ในส่วนของปฐมบท ส่วนย่อย 2.3 ผลกระทบต่อคนและสังคมว่า “การพัฒนาคุณภาพคนแม้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับสูงขึ้น แต่ยังคงมีปัญหาในเชิงคุณภาพการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ที่ต้องเร่งพัฒนาอย่างเร่งด่วน เนื่องจากระบบการศึกษาในปัจจุบันเป็นระบบคิดแยกส่วนออกจากวิถีชีวิต โดยเอาตำราหรือวิชาเป็นตัวตั้ง ซึ่งเป็นความรู้นอกตัว ยังไม่ให้ความสำคัญต่อการศึกษาให้รู้จักชีวิตหรือรู้จักตัวเอง ซึ่งจะทำให้วางความสัมพันธ์ระหว่างตัวเองกับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องมีจริยธรรมและสามารถนำ “ความรอบรู้” ที่เชื่อมโยงทั้งหลักวิชาและประสบการณ์ความรู้จากชีวิตจริงมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม อันจะทำให้สามารถพึ่งตนเองและช่วยเหลือเกื้อกูลคนอื่นได้ต่อไป”

(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

จากคำกล่าวปฐมบทในด้านการศึกษามองเห็นว่าการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นหลักการที่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยมาประยุกต์ใช้กับด้านการศึกษจะทำให้สอดคล้องกับคุณภาพการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้มากกว่าที่เป็นอยู่ ดังนั้นโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ได้ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการเพื่อนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการเข้ากับการจัดการเรียนการสอน ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีแนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการศึกษา (ปริญญช พินุลสุรวุฑ, 2549) เริ่มต้นจากขั้นการสร้างองค์ความรู้ ฐานข้อมูล และต่อยอดขั้นสร้างเพื่อน สานข่าย ขยายผล ขั้นที่สามคือค้นหาตัวอย่างรูปธรรมที่หลากหลายและขั้นสุดท้ายคือขั้นพัฒนากระบวนการเรียนรู้กับกลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสมต่างๆ ซึ่งในแต่ละขั้นนั้นจะมีองค์กร อันได้แก่ องค์กรผู้นำทางความคิด องค์กรวิชาการ องค์กรสถาบันการเมือง องค์กรสถาบันการศึกษาและเยาวชน องค์กรสื่อมวลชนและประชาชน องค์กรภาคเอกชน องค์กรภาครัฐ และองค์กรประชาสังคม เป็นส่วนประกอบที่สำคัญ ซึ่งผลการการปฏิบัติแนวทางการขับเคลื่อนที่คาดหวังไว้นั้นก็คือ

1. คนไทยใช้ชีวิตบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง
2. สังคมไทยมีเครือข่ายความร่วมมือเศรษฐกิจพอเพียง
3. การพัฒนาอยู่บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง

จากแนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาที่กล่าวมานั้น จะเห็นได้ว่ามีองค์การสถาบันการศึกษาและเยาวชน เป็นหนึ่งในองค์กรต่างๆ ที่เป็นส่วนร่วม และมีการนำหลักปรัชญาดังกล่าวมาบูรณาการจัดการเรียนการสอนทั้ง 8 กลุ่มสาระวิชา ซึ่งการนำหลักปรัชญามาบูรณาการนั้นเกิดจากแนวทางการพัฒนาคนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นการฝึกให้คิด พุด และทำอย่างพอดีพอเหมาะพอควร บนหลักเหตุผล ไม่ประมาท ใช้สติและปัญญาในทางที่ถูกต้อง เพื่อพัฒนาศักยภาพของแต่ละคน การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้เกิดกระบวนการหล่อหลอมให้ทุกคนมีความเชื่อมั่นและสามารถนำหลักการปรัชญาดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันของคนในสังคม โดยมีเป้าหมายหลักที่สำคัญของการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงคือ การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษสิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม เอกลักษณ์ ความเป็นไทย (ปรียานุช พิบูลสรวาฐ, 2550)

การจัดการศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงดำเนินการได้ใน 2 ส่วน คือ

1. การบริหารสถานศึกษาในด้านต่างๆ
2. การจัดการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย
  - 2.1 การสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรและสาระเรียนรู้ในห้องเรียน
  - 2.2 การประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนนอกห้องเรียน

กระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2549 โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานคณะกรรมการอำนวยการและปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานคณะกรรมการดำเนินงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นฝ่ายเลขานุการ และมีการแต่งตั้งคณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนทำหน้าที่จัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการเรียนรู้กลุ่มสาระต่างๆ ในทุกระดับชั้น ซึ่งคณะทำงานดังกล่าวได้จัดทำตัวอย่างการบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมจากเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา 80 สถานศึกษา จากทุกภูมิภาคทั่วประเทศไทย ระหว่างเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม พ.ศ.2549 และได้กำหนดขอบเขตที่ชัดเจนในการเรียน

การสอนหรือมาตรฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละช่วงชั้น โดยในช่วงชั้นที่3 กำหนดไว้ว่า “ประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน สามารถสำรวจและวิเคราะห์ความพอเพียงในระดับต่างๆ และในมิติต่างๆ ทั้งทางวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมในชุมชนใกล้ตัว เห็นคุณค่าของการใช้หลักพอเพียงในการพัฒนาชุมชนและสามารถนำหลักการพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของแต่ละคน จนนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่ความพอเพียงได้ในที่สุด” (ปริญานุษ พินุลสรวุฑ, 2550) การบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน จะเน้นกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมและปลูกฝังวิธีการคิดและการปฏิบัติตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้คุณธรรมนำความรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนให้ก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ปัจจุบันมีสถานศึกษาอาชีวศึกษาสมัครทดลองใช้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง ประมาณ 800 แห่งทั่วประเทศ และสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับคณะทำงานบูรณาการได้ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม ระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์และเหมาะสม โดยมีแนวทางพัฒนา 3 ด้าน ได้แก่ การปรับปรุงมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละชั้นปี การปรับใช้ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ที่เหมาะสมแต่ละระดับชั้น และการพัฒนาตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสาระอื่นๆ ที่ยังไม่ได้จัดทำมาก่อน รวมถึงเครือข่ายสถานศึกษาอาชีวศึกษาสมัครจะร่วมกันนำเสนอผลงานในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ในช่วงเดือนธันวาคม 2550 เพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสมหามงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษาครบรอบ 80 พรรษา (ปริญานุษ พินุลสรวุฑ, 2550) นอกจากนี้คณะกรรมการโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (2549) ได้คัดเลือกโรงเรียนเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียง 9 โรงเรียน โดยพิจารณาจากกิจกรรมที่โรงเรียนนั้นได้ดำเนินการอยู่แล้วว่าสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและใช้ความรู้คู่คุณธรรม โดยคัดเลือกจากโรงเรียนที่มีกิจกรรมพัฒนานักเรียนบนพื้นฐานหลักปรัชญาดังกล่าว จาก 9 อนุภูมิภาคซึ่งมีภูมิสังคมแตกต่างกัน อาทิเช่น

โรงเรียนเทศบาลจามเทวี จังหวัดลำพูน (ภาคเหนือตอนบน) ได้จัดการสนับสนุนการเรียนการสอนแบบบูรณาการและการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนของท้องถิ่น โดยเรียนรู้ผ่านอุทยานการศึกษาซึ่งเป็น แหล่งเรียนรู้ 17 แห่ง

โรงเรียนจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย จังหวัดเพชรบุรี (ภาคกลางตอนบนและตะวันตก) ได้จัดทำ “โครงการพัฒนางานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง” โรงเรียนได้ดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และเผยแพร่สู่เยาวชนและชุมชนในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสืบสานงานพระราชดำริโครงการดังกล่าว ประกอบด้วยกิจกรรม การอบรมครู กิจกรรมการอบรมนักเรียน กิจกรรมการจัดการสอนและผลิตผลงานเอกสารเผยแพร่ ความรู้ และจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชน

โรงเรียนราชวินิตมัธยม เขตดุสิตกรุงเทพมหานคร (กทม.และปริมณฑล) ได้จัดทำ “โครงการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตไทย” โครงการดังกล่าว เป็นกิจกรรมร่วมกับนักเรียนคือปลูกต้นไม้บนพื้นที่ในกรุงเทพฯ ซึ่งต้นไม้เป็นไม้พื้นเมืองประจำจังหวัด และได้มีการสอนวัฒนธรรมไทย ประวัติศาสตร์ไทย รวมไปถึงการใช้ชีวิตหรือที่เรียกว่าวิถีชีวิตของคนไทยทั้งในอดีต ปัจจุบัน ทั้งในเขตชุมชนเมืองและชนบท นอกจากนี้ยังมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในการสอนทุกกลุ่มสาระวิชาการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้น

การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับสาระวิชาต่างๆ เสมือนเป็นการแทรกซึมปลูกฝังความพอเพียงให้นักเรียนซึมซับไปเรื่อยๆ ทีละน้อย วิชาภาษาไทยก็เป็นวิชาหนึ่งที่มีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงปลูกฝังเข้าไป เพราะโดยธรรมชาติของภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาประจำประเทศไทยของเรา ทำให้สามารถถ่ายทอดทฤษฎีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ง่าย เช่น คณะกรรมการโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับคณะกรรมการบริหารโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง บ้านคือวิมานของเรา โดยมีวัตถุประสงค์ปเรียนเพื่อให้นักเรียนอ่านและจับใจความสำคัญเกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง จนนักเรียนสามารถเล่าถึงความเป็นมาและแนวคิดของหลักปรัชญาดังกล่าวได้ ตลอดจนนักเรียนสามารถเขียนความเรียงนำเสนอการประยุกต์ใช้หลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ หรืออีกตัวอย่างหนึ่งคือหน่วยการเรียนรู้สำหรับนักเรียนการศึกษานอกโรงเรียน เรื่อง การพูดแบบพอเพียง โดยมีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนทราบถึงการพูดอย่างไรที่ถูกต้องตามหลักวิชาและพูดอย่างไรที่พอเพียงต่อตนเองและไม่เกิดโทษ (สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, 2549)

จากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาบูรณาการกับการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ทำให้เกิดประโยชน์กับนักเรียนในชั้นเรียน แต่ประโยชน์ดังกล่าวจะไม่ใช่ที่แพร่หลายในกลุ่มสังคมขนาดใหญ่และไม่เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ได้ระบุไว้ใน หมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา มาตราที่ 29 ที่สรุปใจความสำคัญได้ว่า ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุ ชุมชน องค์กรและสถาบันสังคมอื่นๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีการแสวงหาความรู้ข้อมูล ข่าวสาร รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) และเมื่อผนวกกับผลการวิจัยที่ผ่านมาพบว่าปัญหาการสอนภาษาไทยส่วนใหญ่อยู่ที่หลักภาษาไทย เนื่องจากเป็นวิชาที่เป็นกฎเกณฑ์ ทำให้นักเรียนไม่อยากจะเรียน ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องปรับการเรียนการสอนให้ก้าวตามทันเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งนักเรียนจะได้รับรู้และเรียนรู้ผ่านสื่อและเทคโนโลยีต่างๆ (ประภาศรี ศักดิ์ศรีชัยสกุล, 2544) หากนักเรียนได้เรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จะสามารถนำคุณสมบัติต่างๆ ของอินเทอร์เน็ตไปใช้ ช่วยให้การเรียนของตนมีประสิทธิภาพ เช่น ในการสืบค้น รวบรวม แลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศต่างๆ หรือการทำโครงการเกี่ยวกับการเขียน เช่น วารสารออนไลน์ เป็นต้น (Riel, 1987; Roger, 1992 อ้างถึงในประภาศรี ศักดิ์ศรีชัยสกุล, 2544) ตรงกับที่ ถนอมพร เลหาจรัสแสง (2544) กล่าวว่า การเรียนการสอนบนเว็บเป็นการผสมผสานกันระหว่างเทคโนโลยีปัจจุบันกับกระบวนการออกแบบการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียนรู้ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ดีกับการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ และเนื่องจากเรากำลังเข้าสู่ยุคที่เชื่อกันว่าความรู้คือชุดของข้อมูลที่พัฒนาขึ้นจากความคิดโดยมีเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดในการกระตุ้นความสามารถในการสร้างความรู้ใหม่ให้แก่นักเรียน ดังนั้นความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ได้อย่างคล่องแคล่วจึงเป็นสมรรถนะที่จำเป็นต่อคนยุคใหม่ (ศุภางค์ ไทยสมบุญรุ่งสุข, 2547) ดังพระราชบัญญัติการศึกษาหมวด 9 มาตรา 66 ที่กล่าวว่า นักเรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกๆ ที่ทำได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

การเรียนการสอนบนเว็บจะประกอบไปด้วยบริการต่างๆ บนอินเทอร์เน็ตที่นักเรียนจะสามารถปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนคนอื่นๆ ได้ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันด้วยการใช้บริการแบบสนทนาออนไลน์ หรือบริการไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ สามารถใช้ประโยชน์จากการเรียนการสอนบนเว็บได้ง่าย สะดวกมากขึ้นและมีผลป้อนกลับ (Feedback) (Khan, 1997 อ้างถึงใน ใจทิพย์ ณ สงขลา, 2542) ซึ่งถือได้ว่าการเรียนการสอนบนเว็บเป็นการศึกษาแบบเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Learning) นั่นคือเป็นความร่วมมือระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยตนเอง และระหว่างนักเรียนกับครูผู้สอน (บุปผชาติ ทัพพิกรณ, 2541) การเรียนรู้ร่วมกันนี้สามารถนำมาใช้

กับนักเรียนที่ละเล็กละน้อยในระดับมัธยมศึกษาและใช้อย่างเต็มที่ในระดับอุดมศึกษา

การที่นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่มย่อยและระหว่างกลุ่มกับครูผู้สอน โครงสร้างทางสังคมแบบนี้จะช่วยให้นักเรียนมีความเป็นอิสระ กล้าแสดงความคิดเห็น มีสังคมมากขึ้น มีวุฒิภาวะทางความคิดทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ว่าความรู้นั้นไม่ใช่ความจริงที่สรุปแล้ว แต่เป็นผลจากกระบวนการทางสังคมโดยการสนทนา (Bruffe , 1995 อ้างถึงใน พิชัย ทองดีเลิศ, 2547) และสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่นักเรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ และการเรียนแบบร่วมมือกันนี้ เป็นการจัดการเรียนลักษณะนักเรียนเป็นผู้ควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่รู้จักกันในวงการศึกษานานาชาติคือการจัดการเรียนแบบเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ (Child Center) (ปริญญา เชาวนาศัย, 2550)

การเรียนแบบเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการเรียนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เป็นจัดการเรียนการสอนตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบันที่กล่าวไว้ในมาตรา 22 ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) เน้นให้นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมหรือให้นักเรียน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น นักเรียนได้เรียนตามความสนใจของตน (พิศนา แชนมณี, 2543) หรือให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมหลากหลาย แนวคิดนี้มีที่มาจากแนวคิดทางการศึกษาของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ซึ่งเป็นต้นคิดในเรื่องของ “การเรียนรู้โดยการกระทำ” หรือ “Learning by Doing” การจัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติจัดทำนี้ นับว่าเป็นการเปลี่ยนบทบาทในการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการเป็น “ผู้รับ” มาเป็น “ผู้เรียน” และเปลี่ยนบทบาทของครูจาก “ผู้สอน” หรือ “ผู้ถ่ายทอดข้อมูลความรู้” มาเป็น “ผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้” ให้นักเรียน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงบทบาทนี้เท่ากับเป็นการเปลี่ยนจุดเน้นของการเรียนรู้ว่าอยู่ที่นักเรียนมากกว่าอยู่ที่ครูผู้สอน ดังนั้นนักเรียนจึงกลายเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอนเพราะบทบาทในการเรียนรู้ส่วนใหญ่จะอยู่ที่ตัวนักเรียนเป็นสำคัญ (วิระเดช เชื้อนาม, 2550)

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ นอกจากจะมีวิธีการจัดการเรียนรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันแล้ว ยังมีอีกวิธีหนึ่งที่เป็นจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญนั่นก็คือการจัดการเรียนการสอนแบบกรณีศึกษา (Case-based Learning) (Hyo-Jeong So, 2550) ซึ่งการเรียนแบบนี้เป็นการนำกรณีตัวอย่าง (มักเป็นปัญหาเชิงคุณธรรมจริยธรรม) จากข่าวในหนังสือพิมพ์ ในภาพยนตร์ สื่อต่างๆ ฯลฯ มาให้นักเรียนคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและสามัญสำนึก และนักเรียนออกมาอภิปรายในชั้นเรียน การเรียนลักษณะดังกล่าวสนับสนุนให้

นักเรียนได้เผชิญกับปัญหา จะช่วยให้สามารถรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประเด็นปัญหาและกรณีศึกษาที่พบได้และยังช่วยเพิ่มพูนทักษะในการแก้ปัญหาของนักเรียนได้เป็นอย่างดี (Harwell and McCambell, 2002 อ้างถึงใน Chris Garvey, 2002) ซึ่งทักษะดังกล่าวถือว่าเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตประจำวันของนักเรียน เนื่องจากสภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ตลอดเวลาส่งผลต่อการปรับตัวในการดำรงชีวิตของนักเรียน เพราะการเปลี่ยนแปลงในสังคมมีความซับซ้อนและเกิดปัญหาขึ้นมากมายทำให้ต้องมีการแก้ไขปัญหาอยู่ทุกวัน การส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีทักษะในการแก้ปัญหาจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องให้เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างไร้ปัญหา ดังที่ ฌอน ดิซีย์ จักรพิทักษ์ (2550) ได้กล่าวถึงการหาเหตุผล (Reasoning Methods) ว่ามีวิธีการหนึ่งก็คือ การใช้กระบวนการแก้ปัญหาโดยการใช้กรณีศึกษาที่คล้ายคลึง (Case-based Reasoning) ทำให้เห็นได้ว่าการใช้กรณีศึกษาสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ด้วยเหตุผลของนักเรียนแต่ละคนที่มีประสบการณ์ต่างกัน นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการนำกรณีศึกษามาใช้กับการเรียนการสอนบนเว็บ พบว่าช่วยให้นักเรียนมีผลการเรียนที่ดีขึ้น (Dabbagh, 2002) การเรียนการสอนบนเว็บนั้นมีคุณสมบัติพิเศษของเว็บที่สามารถสนองตอบความต้องการของนักเรียนที่หลากหลายรูปแบบเว็บยังจำลองความสามารถทางสมองของมนุษย์ในการเก็บและเรียกใช้ข้อมูลต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและเข้าถึงข้อมูลได้อย่างกว้างขวาง (Keep and McLaughlin, 1995 อ้างถึงใน นิตยา โสรัฎฐ, 2547) ส่งผลให้เกิดการถ่ายโอนความรู้ในระดับสูงที่มีประสิทธิภาพเมื่อมีการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา (Siegel et al., 2000) Gagne (1980 อ้างถึงใน นิตยา โสรัฎฐ, 2547) กล่าวว่าสิ่งสำคัญของการศึกษา คือ การสอนให้คนรู้จักคิดและรู้จักใช้เหตุผลเพื่อการแก้ปัญหาคารเรียน การสอนเพื่อการแก้ปัญหาส่วนใหญ่มักจะมุ่งสอนวิธีแก้ปัญหาในเนื้อหาวิชาของบทเรียนซึ่งสามารถแก้ปัญหาได้เฉพาะในโรงเรียนเท่านั้น Jonassen (2000 อ้างถึงใน นิตยา โสรัฎฐ, 2547) กล่าวว่าปัญหาที่พบในชีวิตประจำวันซึ่งเป็นปัญหาที่มีความยุ่งยากซับซ้อนมากกว่าอาจไม่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งและต้องใช้วิธีแก้ปัญหาหลายๆ วิธีหรือการแก้ปัญหานั้นอาจไม่มีที่สิ้นสุด การสอนเพื่อการแก้ปัญหาจึงต้องใช้ตัวอย่างหรือกรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ของนักเรียนจึงจะสามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้การสอนแบบกรณีศึกษา ยังมีความสัมพันธ์กับคำกล่าวของ ทิศนา แคมมณี (2546) ในเรื่องของการที่จะปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมใดๆ ให้แก่บุคคลเพื่อให้เป็นลักษณะนิสัยของบุคคลนั้นสามารถทำได้โดยการ

1. จัดสิ่งเร้าให้บุคคลนั้นได้รับรู้และเกิดความสนใจในเรื่องที่ต้องการปลูกฝัง

2. จัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ช่วยทำให้บุคคลนั้นมีการตอบสนองในเรื่องนั้นและเกิดความพึงพอใจ

3. ช่วยให้ผู้คนเห็นคุณค่าของเรื่องนั้นๆ โดยการช่วยให้เขาได้เห็นประโยชน์ ได้รับประโยชน์หรือเกิดความพึงพอใจในค่านิยมนั้น

4. ช่วยให้ผู้คนนั้นมีโอกาสจัดระเบียบในการนำเรื่องนั้นไปใช้ในระบบชีวิตของตน

5. ช่วยให้ผู้คนนั้นได้ลงมือปฏิบัติตนตามค่านิยมนั้นอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ จนกระทั่งปฏิบัติได้เป็นลักษณะนิสัย

การเรียนการสอนแบบกรณีศึกษาเป็นเทคนิคหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่นักจิตวิทยาได้ทำการทดลองแล้วว่าเป็นการสอนที่สอดคล้องค่านิยม และจริยธรรมที่มีประสิทธิภาพ (สุรางค์ ใคว์ตระกูล, 2539) การเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษาเป็นการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มเป็นกระบวนการในการเรียนรู้ นักเรียนจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียน โดยร่วมกันคิดร่วมกันทำกิจกรรมและนำเอาเหตุการณ์ปฏิสัมพันธ์ ความรู้สึก ความคิดเห็นและข้อสังเกตต่างๆ ซึ่งเป็นประสบการณ์จากกิจกรรมกลุ่มมาร่วมกัน วิเคราะห์ อภิปรายเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์จะยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางและยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ โดยให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์ ความรู้สึกและความคิดเห็นของกันและกัน (สุรางค์ ใคว์ตระกูล, 2533) บนพื้นฐานของการใช้เหตุผลในการตัดสินใจหาทางเลือกในการแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนแบบกรณีศึกษาเมื่อผนวกกับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีเหตุผลมาใช้ร่วมกันแล้วจะทำให้นักเรียนสามารถคิด วิเคราะห์หาเหตุผลต่างๆ มาอธิบายการแก้ปัญหากรณีศึกษาที่สร้างขึ้น บนหลักพื้นฐานของความถูกต้อง ไม่สร้าง ความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่นเนื่องจากนักเรียนมีความรู้และคุณธรรมประจำใจในการใช้เหตุผลนั้น

นอกจากการเรียนการสอนแบบกรณีศึกษาจะเป็นการสอนในด้านค่านิยมที่มีประสิทธิภาพแล้ว จะเห็นได้ว่ามีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสร้างค่านิยม คือลักษณะของการเรียนรู้ร่วมกัน กล่าวคือ มีส่วนที่เป็นการใช้กระบวนการกลุ่ม มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียนรู้ มีการร่วมกันทำกิจกรรม มีการอภิปรายภายในกลุ่ม และที่สำคัญเป็นการสอนที่ยึดหลักนักเรียนเป็นสำคัญ ดังหลักการที่นักจิตวิทยา ได้แก่ โรเจอร์ส, โคมส์ และมาสโลว์ (สุรางค์ ใคว์ตระกูล, 2539) ได้กล่าวถึงหลักการของการเรียนรู้ว่า นักเรียนเป็นจุดศูนย์กลางหรือมีความสำคัญในการเรียนรู้ และนักเรียนควรมีโอกาสเลือกวิธีที่จะเรียนรู้ เช่น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกเกี่ยวกับการจัด

กิจกรรมประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ ค่านิยมจะเปลี่ยนแปลงไปถ้าเสียงหรือประชามติของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป

จากที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการเรียนการสอนแบบกรณีศึกษามีความสัมพันธ์กับการเรียนการสอนแบบเรียนรู้ร่วมกัน และสามารถยึดเป็นการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาค่านิยมนักเรียน เมื่อผนวกกับวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนบนเว็บที่มีประโยชน์ น่าสนใจและมีความหลากหลายดังที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้นและการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการนี้ จะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเมื่อนำไปใช้กับกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เนื่องจากมีพัฒนาการด้านอารมณ์และความรู้สึกที่เพื่อนร่วมวัยจะมีบทบาทสำคัญ เด็กจะถือว่าเพื่อนเป็นผู้คิดค้นหรือประเมินพฤติกรรมว่าถูกหรือผิดและจะเรียนรู้เหตุผลเชิงจริยธรรมจากเพื่อนร่วมวัยด้วย (สุรางค์ ใคว์ตระกูล, 2539) ซึ่งต่างจากเด็กเล็กที่จะเรียนรู้ได้ดีในด้านอารมณ์และความรู้สึกจากการมีปฏิสัมพันธ์จากพ่อแม่ผู้เลี้ยงดู ส่วนวัยรุ่นจะมีการตัดสินใจเลือกค่านิยมและจริยธรรมจากทางเลือกหลายๆ ทาง อีกประการหนึ่งตามที่หลักทฤษฎีพฤติกรรมนิยมซึ่ง Piaget (อ้างถึงใน สุรางค์ ใคว์ตระกูล, 2539) กล่าวว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์เป็นไปตามขั้นและขึ้นกับวัย โดยแบ่งเป็นสองขั้นใหญ่ คือขั้นแรก อายุระหว่าง 5-8 ปี เป็นขั้นยอมรับการมีอำนาจเหนือตน (Heteronomous) เช่น บิดา มารดา ครู หรือเด็กที่โตกว่า เด็กจะปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและเชื่อว่ากฎเกณฑ์เปลี่ยนแปลงไม่ได้ ส่วนขั้นที่สอง เป็นขั้นยอมรับการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ (Autonomous) อายุตั้งแต่ 9 ปี ขึ้นไป เด็กจะเริ่มมีความคิดว่า กฎเกณฑ์คือข้อตกลงระหว่างบุคคลและผู้ที่ใช้กฎเกณฑ์จะต้องร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กฎเกณฑ์อาจเปลี่ยนแปลงได้ เหมือนกับที่ Piaget และ Skinner กล่าวถึงพัฒนาการสรุปได้ว่าการพัฒนาจริยธรรม คุณธรรมและค่านิยม จะเริ่มตั้งแต่วัยเด็กและมีผลไปจนถึงอนาคต สิ่งต่างๆ ที่ได้ประสบพบเห็น เช่น สิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัวจะส่งผลต่อพฤติกรรม จริยธรรม คุณธรรมและค่านิยมในตัวบุคคล หากการปลูกฝังจริยธรรม คุณธรรมและค่านิยม ในวัยเด็กถูกเพิกเฉยและไม่จริงจังจะส่งผลต่อระบบการคิดเชิงเหตุผลเมื่อเติบโตขึ้น ดังนั้นเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมีการสร้างค่านิยมที่ดีงามตั้งแต่วัยเด็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งค่านิยมด้านการมีเหตุผลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นสิ่งที่สามารถปลูกฝังให้กับนักเรียนได้ ดังพระราชดำรัส ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงตรัสไว้ว่า "เศรษฐกิจพอเพียงนี้ ขออย่าว่าเป็นการทิ้งเศรษฐกิจหรือความประพฤติที่ทำอะไรเพื่อให้เกิดผลโดยมีเหตุและผลคือเกิดผลมันมาจากเหตุ ถ้าทำเหตุที่ดี ถ้าคิดให้ดีให้ผลที่ออกมา คือสิ่งที่ติดตามเหตุ การกระทำ ก็จะเป็นการกระทำที่ดี และผลของการกระทำนั้น ก็จะเป็นการกระทำที่ดี ดีแปลว่ามีประสิทธิผล ดีแปลว่ามีประโยชน์ ดีแปลว่าทำให้มีความสุข" (พระราชดำรัสเนื่องในวัน

เฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 4 ธันวาคม 2543) ซึ่งจะเห็นได้ว่าพระราชดำรัสที่พระองค์ตรัสไว้ ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับชั้น รวมถึงพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับคนทุกวัย ทุกศาสนา เนื่องจาก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักปรัชญา ที่เป็นจริง เป็นกรอบในการดำรงชีพที่สามารถประยุกต์ใช้ได้กับคนทุกเพศ ทุกวัย ในระดับต่างๆ จากชนบทจนถึงในเมือง (กลุ่มพัฒนาวิชาการกลาง คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547) และการมีเหตุผลตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ต่างจากการมีเหตุผลโดยทั่วไปเนื่องจากการมีเหตุผลตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต้องคำนึงถึงความรู้และคุณธรรมควบคู่ไปด้วยกัน ดังนั้นจึงเป็นปรัชญาที่ควรปลูกฝังให้นักเรียนได้นำไปปฏิบัติประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน (ปรียานุช พิบูลสรารุช, 2550) เพื่อให้ทุกภาคส่วนเกิดความสุข ดังพระราชปณิธานขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ว่า "เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม"

การสร้างค่านิยมการมีเหตุผลในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับนักเรียนโดยใช้การจัดการเรียนการสอนแบบกรณีศึกษา จะทำให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับกรณีตัวอย่างที่มีในเนื้อหาบทเรียน ด้วยความรอบรู้ รอบคอบ ตลอดจนมีการวางแผนและข้อดีอีกนัยหนึ่งการที่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้สอนไว้ ส่งผลให้เกิดผลดีต่อสังคมเมื่อกำนิขมนั้นเป็นค่านิยมที่คนในสังคมยึดถือและปฏิบัติเพราะค่านิยมที่ได้จากการเรียนแบบกรณีศึกษานั้นได้มาจากการร่วมกันวิเคราะห์ สังเคราะห์และอภิปรายกันของนักเรียนโดยตรงเมื่อนำการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวมาผนวกกับการจัดการเรียนการสอนบนเว็บที่มีเครื่องมือต่างๆ ช่วยค้นหาความรู้ เสริมสร้างประสบการณ์ในการเผชิญปัญหา และใช้กระบวนการกลุ่มในการแก้ปัญหาหรือวิเคราะห์สิ่งต่างๆ ร่วมกัน จะทำให้เกิดความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มากยิ่งขึ้น

จากปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจการพัฒนานักเรียนให้มีค่านิยมในการปฏิบัติภารกิจต่างๆ ให้อยู่ภายใต้การคิดอย่างมีเหตุมีผลตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีเครื่องมือคือการเรียนการสอนบนเว็บที่มีรูปแบบของการเรียนแบบกรณีศึกษาและรูปแบบของการเรียนแบบเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อนำมาปรับใช้กับชีวิตประจำวัน จนผลสุดท้ายคือนักเรียนเกิดค่านิยมด้านการมีเหตุผลตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยจึงจะวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบน

เว็บวิชาภาษาไทยด้วยวิธีการเรียนรู้ร่วมกันและการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเพื่อสร้างค่านิยมด้านการมีเหตุผลตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ทั่วไป

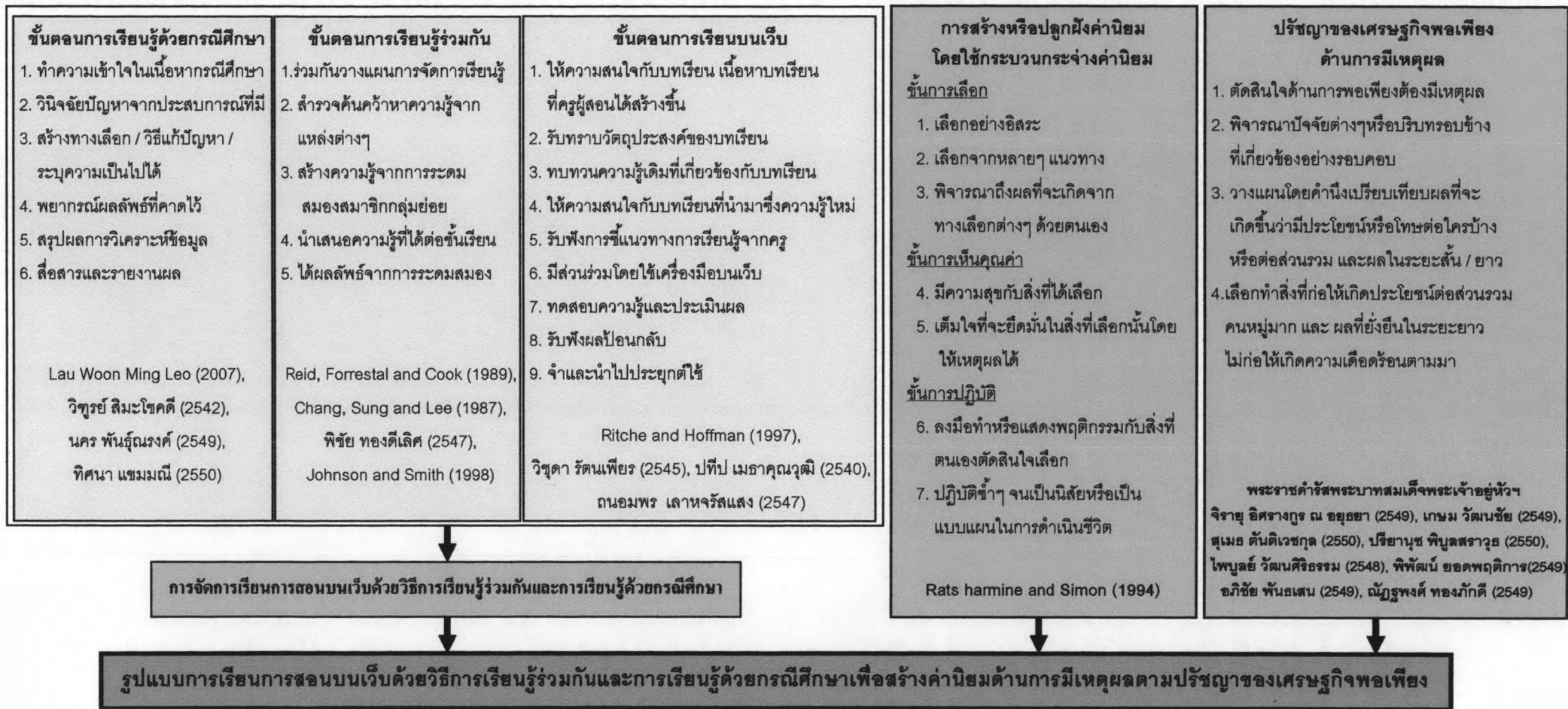
เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บวิชาภาษาไทยด้วยวิธีการเรียนรู้ร่วมกันและการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเพื่อสร้างค่านิยมด้านการมีเหตุผลตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนและนักเรียนเกี่ยวกับการสร้างค่านิยมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้านการมีเหตุผลตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนบนเว็บ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน และผู้เชี่ยวชาญด้านค่านิยมเกี่ยว ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างค่านิยมของนักเรียนในการมีเหตุผลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บวิชาภาษาไทยด้วยวิธีการเรียนรู้ร่วมกันและการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเพื่อสร้างค่านิยมด้านการมีเหตุผลตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีต่อนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1
4. เพื่อนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บวิชาภาษาไทยด้วยวิธีการเรียนรู้ร่วมกันและการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเพื่อสร้างค่านิยมด้านการมีเหตุผลตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนที่เรียนบนเว็บด้วยวิธีการเรียนรู้ร่วมกันและการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเพื่อสร้างค่านิยมการมีเหตุผลตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว มีคะแนนค่านิยมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

แผนภูมิที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยผู้วิจัย กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1.1 ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บด้วยวิธีการเรียนรู้ร่วมกัน และการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา

1.2 ตัวแปรตาม คือ คะแนนค่านิยมด้านการมีเหตุผลตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2.1 ครูผู้สอนที่ปฏิบัติการสอนวิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนบนเว็บ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนและผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างค่านิยม

3. กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

3.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสอบถามความคิดเห็น ประกอบด้วย

3.1.1 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1.3 ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่

- 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนบนเว็บ
- 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรู้ร่วมกัน
- 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษา
- 4) ผู้เชี่ยวชาญด้านการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน
- 5) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างค่านิยม

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บด้วยวิธีการเรียนรู้ร่วมกันและการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเพื่อสร้างค่านิยมด้านการมีเหตุผลตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ ฉะเชิงเทรา

4. เวลาที่ใช้ในการทดลองการเรียนการสอน ใช้ระยะเวลา 3 สัปดาห์ ละ 3 คาบเรียน

ข้อตกลงเบื้องต้น

รูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บวิชาภาษาไทยด้วยวิธีการเรียนรู้ร่วมกันและการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเพื่อสร้างค่านิยมด้านการมีเหตุผลตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นรูปแบบระดับหน่วยการเรียนรู้

ข้อจำกัดของการวิจัย

การสร้างค่านิยม ตามหลักแนวคิดของนักการศึกษาที่ผู้วิจัยยึดถือโดยใช้กระบวนการกระจำงค่านิยมนั้นมีทั้งหมด 3 ชั้นใหญ่ 7 ชั้นย่อย ซึ่งประกอบไปด้วย

1. ชั้นการเลือก
  - 1) เลือกอย่างอิสระ
  - 2) เลือกจากหลายๆ แนวทาง
  - 3) พิจารณาถึงผลที่จะเกิดจากทางเลือกต่างๆ ด้วยตนเอง
2. ชั้นการเห็นคุณค่า
  - 4) มีความสุขกับสิ่งที่ได้เลือก
  - 5) เต็มใจที่จะยึดมั่นในสิ่งที่เลือกนั้นโดยให้เหตุผลได้
3. ชั้นการลงมือปฏิบัติ
  - 6) ลงมือทำหรือแสดงพฤติกรรมกับสิ่งที่ตนเองตัดสินใจเลือก
  - 7) ปฏิบัติซ้ำๆ จนเป็นนิสัยหรือเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิต

การสร้างค่านิยมให้กับนักเรียนกลุ่มทดลองดำเนินการเป็นขั้นๆ ในแต่ละชั้น เริ่มตั้งแต่ชั้นที่1 (เลือกอย่างอิสระ) จนกระทั่งถึงชั้นที่7 (ปฏิบัติซ้ำๆ จนเป็นนิสัยหรือเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิต) ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถวัดผลการวิจัยได้เพียง ชั้นที่6 (ลงมือทำหรือแสดงพฤติกรรมกับสิ่งที่ตนเองตัดสินใจเลือก) เท่านั้น เพราะในชั้นที่7 (ปฏิบัติซ้ำๆ จนเป็นนิสัยหรือเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิต) ผู้วิจัยได้จัดบันทึกพฤติกรรมได้เพียงระยะเวลา 3 สัปดาห์ ที่ผู้วิจัยได้ทดลองเท่านั้น

ซึ่งตามทฤษฎีการเกิดพฤติกรรมตามที่ Rats hermine and Simon (1994) ได้ศึกษาไว้จะต้องใช้ระยะเวลาในการจัดบันทึกความถี่ในการเกิดพฤติกรรมเป็นระยะเวลาอีกยาวนาน

คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

1. รูปแบบการเรียนการสอน (Instructional Model) หมายถึง สภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดต่างๆ มีลำดับขั้นตอนการสอนอย่างชัดเจนโดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ เข้ามาช่วยให้แก่นักเรียนเกิดการเรียนรู้

2. การเรียนการสอนบนเว็บ (Web-based Instructional) หมายถึง การเรียนการสอนที่ใช้สื่อหลายมิติ รวมถึงการนำโปรแกรมมัลติมีเดียมาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน โดยใช้คุณลักษณะทรัพยากรบนอินเทอร์เน็ตและ เวิลด์ ไรด์ เว็บ ในการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน นักเรียนและครูผู้สอนสามารถปฏิบัติการในด้านการเรียนการสอนได้ทุกที่ทุกเวลาส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการเรียนรู้เหมือนการเรียนแบบห้องเรียนปกติ การเรียนการสอนบนเว็บใช้ในการเรียนการสอนทุกระดับความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนเพราะการสอนถูกออกแบบบนพื้นฐาน การออกแบบการเรียนรู้ ครูผู้สอนและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันผ่านระบบเครือข่าย คอมพิวเตอร์หรือระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทำให้เป็นสภาพการเรียนรู้ร่วมกันรวมถึงการเรียนการสอนบนเว็บเป็นการเรียนที่ถือได้ว่าทันสมัยเนื่องจากบทเรียนสามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระได้รวดเร็วและทันสมัยอยู่ตลอดเวลา

3. การเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Learning) หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่บุคคลมีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกันมาทำกิจกรรมเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีและมีความเข้าใจกันและกัน โดยสมาชิกกลุ่มอาศัยความร่วมมือในการแสวงหาความรู้โดยมีนักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เพื่อให้แก่นักเรียนมีการพัฒนาทักษะและทัศนคติอย่างเต็มที่เต็มความสามารถด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย จนนักเรียนเกิดการวิเคราะห์สิ่งต่างๆ ได้อย่างมีเหตุมีผลด้วยประสบการณ์การเรียนรู้ที่แตกต่างกัน และสุดท้ายนักเรียนแก้ปัญหาต่างๆ ที่ซับซ้อนได้

4. การเรียนด้วยกรณีศึกษา (Case-based Learning) หมายถึง การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมสถานการณ์ต่างๆ ทั้งสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์สมมติ เพื่อให้คิดวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์นั้นๆ รวมถึงทักษะในการทำงาน

5. การเรียนการสอนบนเว็บด้วยวิธีการเรียนรู้ร่วมกันและการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา

(Web-based Instructional using collaborative learning and case-based learning) หมายถึง การจัดการเรียนการสอนโดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยๆ โดยมีกิจกรรม หรือสถานการณ์ต่างๆ ทั้งสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์สมมติ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ของกลุ่มจากการคิดวิเคราะห์ ปัญหาหรือสถานการณ์นั้นๆ และขยายสู่ส่วนรวม รวมถึงทักษะในการทำงาน ทั้งทักษะอันเกิดแก่ ตน กลุ่มและส่วนรวม โดยใช้สื่อมัลติมีเดียและไฮเปอร์มีเดียที่มีอยู่ในเทคโนโลยีบนเครือข่ายต่างๆ เป็นเครื่องมือในการดำเนินการจัดการเรียนการสอน เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียน การสอนและลดข้อจำกัดในด้านเวลาและสถานที่

6. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (The Philosophy of Sufficiency Economy) หมายถึง ปรัชญาที่ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ การมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัย ความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของ คนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

7. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีเหตุผล (The Philosophy of Sufficiency Economy in reasonableness) หมายถึง การตัดสินใจด้านความพอเพียงที่ต้องมีเหตุผล โดย พิจารณาปัจจัยต่างๆ หรือบริบทรอบข้างที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบ ต้องมีการวางแผนคำนึงถึงผลที่ จะเกิดขึ้น เลือกทำสิ่งที่ก่อให้เกิดผลถูกต้องไม่เดือดร้อนส่วนอื่นๆ และทำสิ่งที่มีประโยชน์ต่อ ส่วนรวม

8. ค่านิยม (Values) หมายถึง สิ่งที่มีคุณค่าต่อบุคคลนั้นๆ ซึ่งบุคคลใช้เป็นเกณฑ์หรือ มาตรฐานสำหรับประเมินสิ่งต่างๆ และยึดถือสิ่งที่ประเมินเพราะเห็นดี เห็นชอบ จนเกิดเป็นเห็น คุณค่า สังคมเห็นว่าเป็นสิ่งที่ควรกระทำและคงอยู่สืบไป

9. ค่านิยมด้านการมีเหตุผลในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (The value of reasonableness in the sufficiency economy philosophy) หมายถึง สิ่งที่มีคุณค่าต่อนักเรียน ทำให้นักเรียนสามารถตัดสินใจกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยเหตุผลโดยอาศัยความรู้ในเรื่องที่ตัดสินใจและ มีการวางแผนคำนึงถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นโดยใช้คุณธรรมเป็นเงื่อนไขในการตัดสินใจ

10. คะแนนค่านิยมด้านการมีเหตุผลตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Point of The value of reasonableness in the sufficiency economy philosophy) หมายถึง คะแนนที่ได้จาก 1) วัดแนวความคิด การเกิดการมีเหตุผลตามปรัชญา จากแบบบันทึกความก้าวหน้า 2) วัดเจตคติการเกิดพฤติกรรม การมีเหตุผลตามปรัชญา จากแบบวัดค่านิยมก่อนและหลังเรียนและแบบวัดการกระจ่างค่านิยม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบความคิดเห็นของครูผู้สอนและนักเรียนเกี่ยวกับการสร้างค่านิยมของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่1 ด้านการมีเหตุผลตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ทราบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนบนเว็บ การจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรู้ร่วมกัน การจัดการเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษา การนำเสนอปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนและค่านิยม เกี่ยวกับการสร้างค่านิยมการมีเหตุผลตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน

3. ทราบผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บวิชาภาษาไทยด้วยวิธีการเรียนรู้ร่วมกัน และการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเพื่อสร้างค่านิยมด้านการมีเหตุผลตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. ได้รูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บวิชาภาษาไทยด้วยวิธีการเรียนรู้ร่วมกันและ การเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเพื่อสร้างค่านิยมด้านการมีเหตุผลตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5. เป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนาบทเรียนบนเว็บโดยใช้การเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาและการเรียนรู้ร่วมกัน ในการสร้างค่านิยมที่ดีด้านอื่นๆ ของนักเรียนต่อไป

6. สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถนำรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บวิชาภาษาไทยด้วยวิธีการเรียนรู้ร่วมกันและการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเพื่อสร้างค่านิยมด้านการมีเหตุผลตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่1 ปรับใช้เพื่อกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละวิชา

7. ครูผู้สอนสามารถนำรูปแบบการเรียนการสอนปรับใช้กับการจัดการสอนของตนเพื่อให้นักเรียนเกิดค่านิยมด้านการมีเหตุผลตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง